

могло б бути переданим назад РФ або її резидентам. Такою нормою Україна в котре б довела повагу до права власності усіх суб'єктів і можливість повернення до попереднього стану якщо воєнний конфлікт буде вичерпано із повністю виплаченими репараціями. Ми усвідомлюємо, що чекати на втілення зазначеної можливості прийдеться мабуть через кілька десятиліть, та існування вказаної норми довело б гуманність та демократичність нашої держави навіть у такий складний час, який ми маємо зараз.

ЛІТЕРАТУРА:

1. IV Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додатка до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
2. Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» від 03.03.2022 № 2116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20#Text>
3. Москалюк Н. Б. Гносеологічні аспекти націоналізації в системі набуття прав державної власності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. №6 (21). С. 106-112.

УДК 343.5

Муравська Ю. Є.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗВІДКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВІДМІННОСТІ ВІД БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ

У сучасній літературі з економічної безпеки широко описані економічні та стратегічні питання зі сфери економічної розвідки, методологія управління проектами, принципи управління підприємств, але набагато менше даних стосується бізнес-аналітики, джерел бізнес-інформації, способів отримання даних, а також методів перетворення зібраних даних в агреговані результати та рекомендації, що підтримують процес прийняття бізнес-рішень. Аналітична інформація підтримує процес прийняття рішень на різних рівнях управління. Роль інформації полягає у зменшенні невизначеності конкретної дії та формує гарантії апріорної правильності прийнятих рішень. Розрізняють внутрішні

(всередині організації) та зовнішні (поза організацією) джерела інформації, а також першоджерела (наприклад, прямі співбесіди з працівниками, клієнтами, постачальниками, відвідування сайтів) та вторинні (наприклад, публікації, офіційні реєстри, бази даних).

У літературі термін «розвідка» має декілька значень:

- по-перше, це інститут держави, діяльність якого спрямована на отримання важливої інформації у галузі військової, політичної та економічної діяльності інших країн;

- по-друге, це метод дослідження, що полягає у збиранні конкретної інформації та опитуванні громадської думки шляхом проведення правильно структурованих інтерв'ю між інтерв'юером та респондентом [3];

- по-третє, розвідка – це інформаційна діяльність, спрямована на задоволення потреб, пов'язаних з отриманням, обробкою та обміном ринковою інформацією щодо діяльності поточних та потенційних конкурентів, їх дій і намірів, а також запобігання впливу стратегічної та конфіденційної інформації [1, с. 77-78]. На думку автора, останнє визначення найбільш точно відображає потреби економічної безпеки в контексті використання методів та інструментів розвідувальної діяльності.

Варто підкреслити, що в літературі є багато термінів діяльності, що прирівнюється до поняття розвідки. У вітчизняній літературі це економічна розвідка, а в іноземній - конкурентна розвідка (*Competitor Intelligence*), що орієнтована на конкурента; конкурентна розвідка (*Competitive Intelligence*), що стосується не лише конкурента, а також і ринкового середовища; бізнес-розвідка (*Business Intelligence*), що означає ділову розвідку і розуміється як сукупність конкретних методів і процесів, які за допомогою засобів інформаційних технологій перетворюють широкий спектр кількісних даних у корисну інформацію, що використовується для більш ефективного прийняття стратегічних та оперативних рішень [4]. Як результат, визначення економічної розвідки можемо подати як:

- економічна розвідка – це пошук, збір та обробка інформації, що має важливе економічне значення;

- економічна розвідка певним чином пов'язана з функціонуванням підприємства і професійним чином організовує знання про його оточення. Економічна розвідка передбачає управління стратегічною інформацією, фокусується на сучасному та майбутньому середовищі бізнесу. Розвідка намагається отримати інформацію, до якої важко отримати доступ, інформацію, яка не надається безпосередньо, але завжди з використанням легітимних методів або ж з правових джерел;

- економічна розвідка – це формалізований, систематичний процес, за допомогою якого керівна ланка підприємства оцінює стан та еволюцію власної

організації (підприємства, корпорації тощо) та здібності та поведінку нинішніх та потенційних конкурентів, керуючись власними добре зрозумілими інтересами, підтримкою чи поглибленням ринкової переваги;

- економічна розвідка – це діяльність, спрямована на моніторинг зовнішнього середовища даного підприємства для отримання інформації, необхідної в процесі прийняття рішень;

- економічна розвідка – це систематичний та етичний збір, аналіз та управління інформацією, яка може підтримати плани, рішення та операції компанії.

Результати дослідження визначення поняття економічної розвідки, свідчать про той факт, що вони підкреслюють отримання інформації, необхідної для ефективного функціонування підприємства, допомагають вирішити різні стратегічні та операційні проблеми в процесі прийняття рішень. Також варто зазначити, що використання інформації, отриманої в рамках економічної розвідки дозволяє виявити ринкові можливості та можливі ризики і, відповідно, скорегувати діяльність та плани розвитку навколишнього середовища, в якому працює підприємство. Однак економічна практика показує, що навколо економічної розвідки повстає багато плутанини. На думку надавачів послуг з економічної розвідки, виникають хибні уявлення під конотації економічної розвідки із «спецслужбами комуністичної доби». Підкреслено, що «потенційний реципієнт часто не розрізняє чіткої межі між державною розвідкою (спрямованою на боротьбу з тероризмом та організованою злочинністю), та комерційною (економічною), що має на меті захист інтересів чесних підприємців» [1]. Більше того, існує хибне уявлення про можливості економічної розвідки та очікують діяльності, яка виходить за рамки сфери послуг економічної розвідки. Це стосується, наприклад, питання доступу до документів та листування підприємства та діяльності, що не належить до компетенції бізнес-аналітики. На думку автора:

- поняття економічної розвідки та бізнес-аналітика можуть вважатися синонімами, причому бізнес-аналітика менш пов'язана з незаконним збором інформації;

- бізнес-аналітика не є економічним шпигунством. Підприємства переважно не використовують таких дій, оскільки це карається законом, і ніхто не буде ризикувати власною свободою заради досягнення цілей підприємства. Проте підприємці вважають, що це питання відноситься до тонкої межі, де закінчується економічна розвідка і починається шпигунство; останнє має на мені незаконне отримання інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна та воєнна розвідка: від теорії до практики. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій, забезпечення: Колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О. І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с.
2. Czapska J., Kowalik A. Raport z badania dostawców usług wywiadu biznesowego zrealizowanego na potrzeby polskiego oddziału SCIP, SCIP, Warszawa, 2013.
3. Pojęcie wywiadu gospodarczego. URL: www.centrum.vismagna.pl/index.php?site=wg&vm1=podstawy&vm2=piwg (дата звернення: 03.02.2021).
4. Strategic and Competitive Intelligence Professionals – *SCiP*, 2019. URL: www.scip.org (дата звернення: 03.02.2021).

УДК 338.2

Олійничук О. І.

*к.е.н., доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,*

Західноукраїнський національний університет

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ

У результаті широкомасштабної агресії росії проти України істотно збільшився рівень всіх ризиків і загроз, які чинять вплив на стабільність фінансової системи. Прогнозовано, що у 2022 році втрати ВВП України будуть доволі значними. Водночас інфляційний тиск є суттєвим через виведення з ладу об'єктів транспортної та виробничої інфраструктури, також вищими є виробничі витрати. Відтак стрімко зростає обсяг бюджетних витрат, спрямованих на підтримку бізнесу та поступове відновлення економіки.

У I кварталі 2022 р. доходи бюджету підтримувалися через авансові виплати дивідендів державними підприємствами та перерахування прибутку НБУ. Враховуючи очікування обмежених надходжень у II кварталі 2022 р., дедалі вагомішою є подальша підтримка від міжнародних донорів [5].

В умовах воєнного стану чималі видатки бюджету спрямовуються на комплексний захист та підтримку економіки. Так, за повідомленням Прем'єр-Міністра України Дениса Шмигала, на ці потреби щодня виділяється близько 2 млрд. грн. Разом з тим, загальні щоденні втрати нашої держави, які пов'язані з